

МЕТОДИКА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Стаття присвячена методам дослідження концептів у сучасній лінгвістиці. Висвітлена методика опису концептів у тексті Нового Завіту.

Ключові слова: концепти, методи дослідження, Новий Завіт.

Вивчення концептів – один із актуальних напрямків мовознавчих досліджень останніх років. При цьому важливого значення набуває методика аналізу концептів, застосовувана науковцями. Як зазначає С.Г. Воркачов, «в загальнометодологічному плані дослідження лінгвокультурних концептів повинно бути спрямоване на розробку категоріального апарату і дослідницької методики для опису базових екзистенціальних смислів, представлених в лексичному фонді природної мови» [8, 80].

Ю. С. Степанов підкреслює, що питання про метод – це фактично питання про зміст і реальність концептів. Метод дослідження концептів, репрезентації їх змісту отримав назву «концептуальний аналіз». Однак, на думку вчених, у лінгвістиці поки що немає його однозначного розуміння. При розгляді концептів автори спираються на різні способи їх аналізу. Загалом конструювання методів і шляхів дослідження залежить від бачення і розуміння лінгвістичного (концептуального) об'єкта.

Науковці сходяться в тому, що концепт – це складна одиниця, яка включає «крім предметної віднесеності всю комунікативно значиму інформацію» [8, 84], що обумовлює можливість різних підходів до його опису. Про складність концептуального аналізу як методу пишуть такі дослідники, як Ю. С. Степанов, С. Х. Ляпін, С. Г. Воркачов, В. І. Карасик, В. А. Маслова, М. В. Пименова, З. Д. Попова, Й. А. Стернін та ін.

Концепти мають складну структуру, мовознавці бачать в них багатовимірні утворення, які складаються із кількох складників. «Розбіжності тут стосуються в основному кількості та характеру семантичних компонентів: «дискретна цілісність» концепту утворюється взаємодією «поняття», «образу» і «дії» (Ляпін 1997: 18); в ньому виділяється понятійна сторона і «все, що робить його фактом культури» – етимологія, сучасні асоціації, оцінки (Степанов 1997: 41); «ціннісна, образна і понятійна сторони» (Степанов 1997: 41); понятійна складова, яка відображає ознакову і дефініційну структури концепту, образна складова, яка фіксує когнітивні метафори, які підтримують його в мовній свідомості, і значеннева складова, яка визначається місцем, яке займає ім'я концепту в мовній системі» [8, 80].

Учені виділяють два підходи, які загалом охоплюють методи вивчення концептів, найбільш поширені в лінгвістиці [4; 24]. «Відсистемний підхід» полягає в лексикографічному описі ключових слів – експлікаторів концепту, а також у розгляді відношень між експлікаторами у межах контексту. При цьому найбільш поширеними прийомами і методами аналізу лексичного концепту є такі: 1) аналіз значень ключового слова на основі словникових тлумачень; 2) вивчення багатозначності слова в процесі її розвитку; 3) побудова і вивчення різних полів, іменем яких виступає основний лексичний засіб репрезентації концепту; 4) аналіз фразеологічних і пареміологічних одиниць, у які входить досліджуване ключове слово, що дозволяє охарактеризувати наївні уявлення про явище, представити бачення світу, національну культуру; 5) психолінгвістичні експерименти.

Відтекстовий підхід представляє один із найпоширеніших видів концептуального аналізу і полягає в розгляді функціонування концептів у художньому тексті. В рамках цього підходу дослідниками вирішуються декілька завдань: 1) виявлення кола лексичної сполучуваності ключового слова (імені концепту) шляхом суцільної вибірки; «подібний аналіз класу слів, з якими сполучається слово, дозволяє встановити найважливіші риси відповідного концепту» [16, 14]; 2) з'ясування індивідуально-авторських концептів та їх опис, що допомагає глибше зрозуміти художню картину світу того чи іншого письменника; 3) побудова текстових полів, в яких втілюється концепт; 4) аналіз семантичного розвитку слів-репрезентантів концепту.

Особливості відсистемного підходу знайшли відображення в аналізі концептів у роботах ряду вчених. Так, А. Вежицька у своїх працях обґрунтувала такий метод вивчення концептів, як інтроспекція: поглиблений і цілеспрямований аналіз власної наукової інтуїції. Дослідниця не вважає, що інтуїція обманлива і суб'єктивна, а переконана, що більша частина семантичної інформації абсолютно однаково представлена у свідомості різних носіїв мови. Відмінності у змісті інтуїтивних уявлень мовців

пояснюються в більшості випадків лише тим, що вони неспроможні достатньо глибоко проаналізувати і точно сформулювати зміст власної інтуїції [5].

Застосовуваний О. П. Бабушкіним метод дослідження базується на аналізі словникової дефініції лексеми, а концепти відповідають змісту семем слів. «Семантична структура слова розглядається у вигляді двопланового утворення: матеріального (лексеми) та ідеального (семемі). Семема, в свою чергу, містить елементарні одиниці смислу – семи, тобто має свою структуру. Через аналіз семем ми отримуємо доступ до сфери ідеального в мові та виявляємо, об'єктивуємо концепти» [3, 52]. У значеннях слів міститься результат пізнання об'єктивної дійсності, отже, із значення слова можна з'ясувати його логіко-предметний зміст, образ, який відображає положення речей у дійсності.

Н. А. Сегал вважає домінуючим методом дослідження концептів культури асоціативний експеримент. На думку вченого, використання даних асоціативного експерименту дозволяє експлікувати специфіку концептуалізації явищ реальної дійсності, враховуючи культурні та інші особливості особистості – носія певної мови та культури. При цьому асоціативний експеримент виявляє не лише загальні риси, але й національно-культурну специфіку когнітивного конструкту [20].

Засади відтекстового підходу дослідження концептів розвиваються в роботах багатьох дослідників. Обґрунтовуючи застосування відтекстового методу для з'ясування змісту концептів, С. Г. Воркачов зазначає: «У лінгвокультурологічних текстах концепти «опредмечуються», «об'єктивуються», «розпредмечуються», «вбирають у себе узагальнений зміст численних форм вираження», «заповнюються смислами» та ін.» [8, 87]. На важливості використання текстових даних наголошує також Н. В. Крючкова: «Цінність дискурсного підходу до дослідження концептів визначається самою природою дискурсу, його лінгвосоціальним, динамічним характером. Дискурс виявляється одночасно і «середовищем перебування», і «засобом реалізації концептів», і тим, що впливає на їх зміну і розвиток. При дослідженні концептосфери мови, на наш погляд, важливим є виділення так званого віртуального виміру дискурсу [Шейгал 2000], пов'язаного з когнітивним фоном, який включає якісь концептуальні моделі, уявлення про типову мовну поведінку (про норми мовної поведінки), про жанри, властиві даному типу мовлення, знання прецедентних текстів і т. п. Значимим також є і врахування конкретних видів дискурсу (політичний, педагогічний, релігійний, масово-інформаційний та ін.)» [12, 272].

На основі відтекстового підходу здійснюється дослідження концептів у роботах Н. А. Кузьміної, яка пропонує проводити його в декілька етапів. Перший – вичленування концептуального ядра, яке представлене набором базових метафоричних моделей, елементи яких по-різному кодують одні й ті ж поняття. В результаті отримується асоціативно-вербальна сітка, яка складається з метафоричних моделей – концептуальних пластів, які перетинаються. На думку дослідниці, при реконструкції світобачення автора тексту необхідно враховувати не лише характер цих моделей, але й зв'язки між ними, оскільки світ «у свідомості «проціджується» через сітку цих моделей і відповідним чином трансформується, категоризується» [12, 228]. Під фрагментом художньої картини світу, який дослідниця називає «когнітивно-мовною картою», вона розуміє сукупність всіх метафоричних моделей, які відображають одне й те ж поняття [13, 229].

Л. Г. Бабенко використовує таку методику поетапного аналізу концептів текстовими засобами: 1) виявлення набору ключових слів тексту; 2) опис позначуваного концептуального простору; 3) визначення базового концепту (концептів) описаного концептуального простору [2, 83]. Вона підкреслює, що «вивчення концептосфери тексту (або сукупності текстів одного автора) передбачає узагальнення всіх контекстів, у яких вживаються ключові слова – носії концептуального смислу – з метою виявлення характерних властивостей концепту» [2, 85]. При концептуальному аналізі увага звертається на когнітивно-пропозиційні структури, оскільки пропозиція – це «особлива структура представлення знань, яка формується на основі різних сукупностей однорідних елементів, через які й відбувається витлумачення концептів» [2, 85]. Носіями цих знань у тексті найчастіше є предикатні слова: дієслова, прислівники, прикметники і т. ін. При такому аналізі, як зауважує В. З. Дем'янов, потрібно залучати великий корпус контекстів слова художньої літератури [9, 193].

Більшість дослідників опирається на комплекс методів вивчення концептів, які поєднують компоненти відсистемного і відтекстового підходів. Така процедура їх аналізу є найбільш застосовуваною у концептології. Вона обумовлена природою об'єкта дослідження, адже на думку психолінгвістів, концепт – це сутність, яка не піддається прямому спостереженню, і тому при його описі «ні одне із суджень, які припускаються, не може претендувати на роль істини в останній інстанції, хоча кожному дозволяється надіятися, що він певною мірою наблизиться до розуміння суті розглядуваного феномену... Ми дивимося на один і той же об'єкт із різних позицій, а це означає, що кожен із нас бачить лише частину картини, яку меншою мірою необережно (а іноді й небезпечно) приймати за картину в цілому». [10, 37]. Опис концептів саме з позиції комплексного підходу здатний інтегрувати результати досліджень у багатьох галузях гуманітарного знання.

Для вивчення концепту як складного утворення, що має таку структуру: «1) «основна, актуальна» ознака; 2) додаткова або декілька додаткових, «пасивних» ознак, які є вже не актуальними, «історичними»; 3) внутрішня форма, звичайно зовсім не усвідомлювана, втілена у зовнішній, словесній формі» [22, 43], Ю. С. Степанов для кожного із зазначених компонентів передбачає відповідні методи дослідження. Так, для рівня внутрішньої форми слід звертатися до матеріалу народних обрядів, звичаїв, фольклору, щоб «при вивченні народних обрядів, повір'їв шукати їх безпосередній, прямий, буквальний смисл – це те саме, що пізніше лінгвісти назвали внутрішньою формою (слова, звичаю, обряду)» [22, 45]. Для вивчення

«пасивного», «історичного» шару концепту пропонується оперувати історичним методом, щоб виявити особливості розвитку словника у зв'язку з розвитком суспільства, тобто вивчати матеріал в діахронії. Актуальний пласт концепту слід аналізувати через синхронний аналіз як соціальне явище, як категорії колективної свідомості [22].

С. Г. Воркачов виділяє дві форми мовного представлення концептів: «архетипну» та «інваріантну». «В архетипній моделі концепт розглядається як дещо гранично узагальнене, але тим не менше чуттєво-образне, приховане в глибинах свідомості, яке втілюється в редукованій формі в понятті, в уявленні, в значенні слова (Див.: Ляпін 1997: 21). В інваріантній моделі концепт представляється як межа узагальнення (інваріант) плану змісту мовних одиниць, які покривають певну семантичну область (Див.: Лукін 1993: 63). Архетипна модель формування концептів припускає їх вродженість, домовну готовність до семантизації (Вежбицька 1999: 294), інваріантна – їх формування в процесі засвоєння мови і засвоєнні позамовної дійсності суб'єктом думки і мовлення... У будь-якому випадку концепт, як правило, співвідноситься більше ніж з однією лексичною одиницею, і логічним завершенням подібного підходу є його співвіднесення з планом вираження всієї сукупності різнорідних синонімічних (власне лексичних, фразеологічних і афористичних) засобів, які описують його в мові (Панченко 1999: 6), тобто в кінцевому рахунку концепт співвіднесений з планом вираження лексико-семантичної парадигми» [8, 82-83].

Для виявлення змісту концепту школою Н. Д. Арутюнової була розроблена його семантична модель, яка складається з кількох компонентів: 1) набір атрибутів, які вказують на належність до того чи іншого концептуального поля; 2) визначення, зумовлені місцем в системі цінностей; 3) вказівки на функції в житті людини [1, 3-4].

В. І. Карасик вважає, що доцільно використовувати різноманітні підходи до дослідження концептів: «Думається, що Ю. С. Степанов має рацію в тому, що концепти, по-перше, реальні для різних людей в різні епохи в своїх різних модусах або іпостасях. Звідси витікає теза про правомірність різних підходів до дослідження концептів. Мають цінність і спостереження, і інтроспективні визначення, і гіпотетичні моделі, і соціологічні, і соціолінгвістичні експерименти, і аналіз значень слів, фразеологізмів, паремій, художніх і ділових текстів. Тому як головний метод вивчення концептів, на мій погляд, виступає інтерпретативний аналіз – основний метод герменевтики. Сфера концептів – це сфера розуміння» [11, 174].

У працях Й. А. Стерніна концепти представлені як дворівневі утворення. Виходячи із концепції ядерно-периферійної структури концепту, він пропонує опис його ядра та інтерпретаційного поля. При цьому опис ядра включає виділення слів-репрезентантів (аналіз семантики імені концепту, синонімів, симілярів, антонімів ключової лексеми), використовуються також вивчення сполучуваності лексем, експериментальні психолінгвістичні методи. Аналіз інтерпретаційного поля передбачає виявлення різних визначень, тлумачень, відображених у пареміях, афоризмах, притчах, а іноді й у значних за обсягом публіцистичних, художніх і наукових текстах [23, 62-63].

Подібний підхід знайшов застосування в роботах В. А. Маслової, яка описала методіку проведення концептуального аналізу, виходячи із структурних особливостей концепту. Словникові значення лексеми представляють ядро лексеми, які, на думку дослідниці, містять великі можливості у розкритті змісту концепту, у виявленні специфіки його мовного вираження. Суб'єктивний досвід, різні прагматичні складові лексеми, конотації та асоціації формують периферію концепту [17, 150].

Розвиваючи засади концептуального аналізу, Л. О. Чернейко пропонує виділяти дві «зони» в структурі концепту: логічну, яка встановлюється на базі лексикографічних тлумачень, і сублогічну, яка встановлюється на базі гештальтного аналізу [27, 58]. Гештальти визначаються як асоціативні контури слова, що характерні для носіїв певної культури і виводяться із метафоричної сполучуваності імені аналізованого концепту [26, 480].

Дослідник концептів Г. Г. Слишкін вважає, що їх основні властивості можна встановити за допомогою комплексного вивчення в рамках таких моделей: модель взаємодіючих способів пізнання; модель асоціативних зв'язків мовних одиниць і значень; модель різнорівневого мовного втілення [21, 30].

Поетапний аналіз концептів пропонує в своїх дослідженнях М. В. Пименова. Перший етап – аналіз лексичного значення та внутрішньої форми слова. Другий етап – вияв синонімічного ряду лексеми – репрезентанта концепту. Третій етап – опис способів категоризації концепту в мовній картині світу. Четвертий етап – визначення способів концептуалізації як вторинного переосмислення відповідної лексеми, дослідження концептуальних метафор і метонімії. П'ятий етап – досліджуються сценарії. Сценарій – подія, яка розгортається в часі і/або в просторі, яка передбачає наявність суб'єкта, цілі, умов виникнення, часу і місця дії. Така подія обумовлена конкретними причинами, що послужили її появі [19, 15].

Як бачимо, аналіз репрезентованих сучасними дослідженнями методів вивчення концептів демонструє використання різних підходів, багатьох способів їх опису. Багатоманітність, значна кількість параметрів, за якими вивчаються концепти, детерміновані складністю об'єкта дослідження. Спектр методології включає понятійний, образний, ціннісний, поведінковий, етимологічний, текстуальний і культурний та ін. виміри.

Виходячи із власного бачення об'єкта дослідження концептів у тексті Нового Завіту, його завдань і цілей, вважаємо за доцільне застосовувати таку методіку поетапного їх вивчення. Першим кроком в аналізі концептів є виділення ключових слів на основі їх частотності та змістового наповнення в тексті. Ця процедура дозволяє визначити перший, «зовнішній», концептуалізований шар структури Нового Завіту. Опера на такі слова при дослідженні обумовлена тим, що вони утворюють систему лейтмотивів, які

:характеризуються високим ступенем підключення до формування текстових смислів завдяки зв'язкам і відношенням повторюваного слова – а отже, є провідними носіями змісту, навколо яких формулюються основні ідеї. Таким чином ключове слово являє собою надвербальний смисл, співвідносний із відрізком тексту будь-якої величини.

Подальша методика складається з дослідницьких процедур, спрямованих на висвітлення їх текстового наповнення. Аналіз текстового простору, спрямований на декодування, розгортання та актуалізацію концептуальних структур, демонструє закріплення їх елементів за певними вербальними засобами реалізації, сукупність яких складає «план вираження» відповідних лексико-тематичних кластерів, вибудованих навколо домінанти (ядра), представленого іменем концепту. Оскільки інтерпретація концептів опирається на певну лексико-семантичну множину, суть методу полягає в семантичному виведенні компонентів концептуалізованої області із сукупності мовних одиниць, що розкривають одну тему (мікротему). Для цього на основі текстових матеріалів визначається референтна ситуація, з якою співвідноситься даний концепт, причому увага зосереджується на текстових смислах та значеннях, що визначаються найближчим контекстом, залишаючись у рамках дистрибутивних зв'язків лексем. Таким чином, реконструкція і семантичне дослідження концепту може розраховувати на повноту за умови здійснення аналізу текстового простору в цілому, а не фрагментарно. Тобто для визначення концептуальної природи ключових слів тексту необхідно врахувати і зафіксувати семантику, породжену розгортанням дискурсу. В результаті цього аналізу вибудовуються багатокомпонентні смислові системні текстових реалізацій ключових слів.

На останньому етапі здійснюється моделювання підтексту твору через текстову експлікацію суперконцептів. Останні є носіями багатовимірних ланцюгів смислів, виражених, як правило, словами та словосполученнями. Контекстуальний аналіз тексту, що спирається на статистику ключових слів, дозволяє побудувати відповідний багатовимірний індекс – лексикографічну систему основних, домінантних понять (семантичних зон) Святого Письма та їх зв'язків разом із їхніми кількісними характеристиками. Смісловий портрет тексту Нового Завіту формується на основі фразових об'єднань кількісно рівноцінних семантичних домінант, а отже таких, які мають рівнозначну смислову вагу в тексті, що дозволяє вибудувати цілісну систему їхньої смислової значущості, використовуючи їх як семантичні маркери для подальших когнітивних і герменевтичних студій. Таким чином, в системі концептосфери Нового Завіту суперконцептами виступають фразові об'єднання, які організують текстові смисли у вигляді ядерної, серединної та периферійної зон. Такий системний аналіз концептів Нового Завіту дозволяє виявити сутнісні властивості модельованого в тексті світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н.Д. Истина: фон и коннотации / Н.Д. Арутюнова // Логический анализ языка. Культурные концепты / Отв. ред. Н.Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1991. – С. 21-30.
2. Бабенко Л.Г. Лингвистический анализ художественного текста : учебник для вузов по спец. «Филология» / Л.Г. Бабенко, И.Е. Васильев, Ю.В. Казарин. - Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2000. - 534 с.
3. Бабушкин А. П. Концепты разных типов в лексике и фразеологии и методика их выявления / А.П. Бабушкин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Научное издание. – Воронежский государственный университет, - 2001. – С. 52-57.
4. Болотнова Н.С. Поэтическая картина мира и её изучение в коммуникативной стилистике текста / Н.С. Болотнова // Сибирский филологический журнал. – Новосибирск. – 2003. - № 3-4.
5. Вежицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / А. Вежицкая / Пер. с англ. А.Д. Шмелёва. - М.: Языки славянской культуры, 2001. - 288 с.
6. Вежицкая А. Семантические универсалии и описание языков. / А. Вежицкая. - М.: Языки русской культуры, 1999. - 780 с.
7. Воркачев С. Г. Концепт как «зонтиковый термин» / С.Г. Воркачев // Язык, сознание, коммуникация. Вып. 24. - М., 2003. - С. 5– 12.
8. Воркачев С. Г. Методологические основания лингвоконцептологии / С.Г. Воркачев // Теоретическая и прикладная лингвистика: Межвуз. сб. науч. трудов. - Вып. 3: Аспекты метакоммуникативной деятельности. - Воронеж, 2002.. - С. 79-95.
9. Демьянков В.З. Семантические роли и образы языка / В.З. Демьянков // Язык о языке. Сб. ст. под ред. Н.Д. Арутюновой. - М., 2000. - С.193–270.
10. Залевская А.А. Психолингвистический подход к проблеме концепта / А.А. Залевская // Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Науч. изд. / Под ред. И.А. Стернина. - Воронеж: Изд-во ВГУ, 2001. С. 36–44.
11. Карасик В.И. Культурные доминанты в языке / В.И. Карасик // Языковая личность: культурные концепты. - Волгоград– Архангельск, 1996. - С. 3–16.
12. Крючкова Н.В. Методы изучения концептов / Н.В. Крючкова // Русская и сопоставительная филология: состояние и перспективы: Международная научная конференция, посвященная 200-летию Казанского университета (Казань, 4-6 октября 2004 г.): Труды и материалы. / Под общ. ред. К.Р. Галиуллина. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2004.– С.271-272.
13. Кузьмина Н.А. Интертекст и его роль в процессах эволюции поэтического языка. / Н.А. Кузьмина. - Екатеринбург– Омск, 1999. - 267 с.
14. Лукин В.А. Концепт истины и слово истина в русском языке (опыт концептуального анализа рационального и иррационального в языке) / В.А. Лукин // Вопросы языкознания. - 1993. - № 4. - С. 63-86.
15. Ляпин С.Х. Концептология: к становлению подхода / С.Х. Ляпин // Концепты. Вып. I. - Архангельск: Изд-во Поморского госуниверситета, 1997. - С. 11–35.
16. Маслова В.А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Маслова. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.

17. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику: Учеб. пособ. / В. А. Маслова. - М.: Флинта, 2007. – 296 с.
18. Панченко Н.Н. Средства объективации концепта «обман» (на материале английского и русского языков): автореф. дисс. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук.: спец. 10.02.20 – «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Н.Н. Панченко. – Волгоград, 1999. - 20с.
19. Пименова М.В.. Методология концептуальных исследований / М.В. Пименова // Антология концептов / Под ред. В.И.Карасика, И.А. Стернина. – М.: Гнозис; 2007. – 512с.
20. Сегал Н. А. Концепт счастье в русском и китайском языках (из опыта проведения ассоциативного эксперимента)/ Н.А. Сегал// Ученые записки ТНУ им. В. И. Вернадского. Серия «Филология». – 2005. – Т. 18 (57). - № 1. – С. 165–169.
21. Слышкин Г. Г. Лигвокультурный концепт как системное образование. / Г.Г. Слышкин // Вестник ВГУ, Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация». № 2004. - № 1. - С. 29-34.
22. Степанов Ю.С. Константы: Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю.С. Степанов. - М.: Школа «Языки русской культуры», 1997. - с. 40-76.
23. Стернин И.А. Методика исследования структуры концепта / И. А. Стернин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Научное издание /Под ред. И. А. Стернина. № Воронежский государственный университет. – 2001. - С. 58-65.
24. Фещенко О.А. Концепт дом в художественной картине мира М.И. Цветаевой (на материале прозаических текстов): автореф. дисс. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук.: спец. 10. 02. 01 – русский язык (филологические науки) // О.А. Фещенко. - Новосибирск, 2005. – 21 с.
25. Фрумкина Р.М. Есть ли у современной лингвистики своя эпистемология? / Р.М. Фрумкина // Язык и наука конца XX века: Сб. статей. – М., 1995. - с. 75 –117.
26. Чернейко Л.О. Лингвофилософский анализ абстрактного имени / Л.О. Чернейко. - М., 1997. – 320 с.
27. Чернейко Л.О. Концепты жизнь и смерть как фрагменты русской языковой картины мира / Л.О. Чернейко, Хо Сон Тэ // Филологические науки. - 2001, № 5. - С. 50-59.
28. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса / Е.И.Шейгал. - Волгоград: Перемена, 2000. – 368 с.

Статья посвящена методам исследования концептов в современной лингвистике. Освещена методика описания концептов в тексте Нового Завета.

Ключевые слова: концепты, методы исследования, Новый Завет.

The article looks at the methods of researching the concepts in modern linguistics. Guidelines on how to describe concepts used in the New Testament are described.

Keywords: concepts, methods of research, the New Testament